

2^η σεμιναριακή συνάντηση με το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη], 27 Μαρτίου 2012 στη Βιβλιοθήκη του 1^{ου} Λυκείου Δράμας

γιατί λείπει ο αναλυτικός λόγος απ' τα παιδιά; (απόσπασμα 6)

Συνάδερφος: Κάτι και για τις ξένες γλώσσες. Στην παραγωγή λόγου ας πούμε, στα πτυχία δίνονται συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Γράφετε μία επιστολή, γράφετε αυτό, ρωτάτε αυτό... ενώ στα ελληνικά είναι: πάρτε ένα θέμα και γράψτε.

Β. Μελικίδου: Όχι. Στις πανελλαδικές έχει εφευρεθεί τα τελευταία δώδεκα χρόνια το περίφημο επικοινωνιακό πλαίσιο, που κάποια χρονιά, δεν θυμάμαι πότε, έλεγε στα παιδιά: υποθέστε ότι είστε ο διευθυντής του σχολείου... τόσο επικοινωνιακό! Και δεν έχουν μάθει ούτε τα χαρακτηριστικά της ομιλίας ως επικοινωνιακού είδους ούτε του άρθρου ούτε της επιστολής.

Συνάδερφος: Ν' αφήσω λίγη μαγιά για μια επόμενη συνάντηση. Εγώ το πρόβλημα που αντιμετωπίζω με τα γραπτά των μαθητών δεν είναι τόσο το λεξιλόγιο όσο ότι δεν μπορούν να αναπτύξουν αναλυτικό λόγο. Αυτό πώς να το καλλιεργήσουμε; Δεν είναι ότι δεν ξέρουν λέξεις, είναι ότι δεν μπορούν να γράψουν πέρα από δύο σειρές.

Β. Μελικίδου: Η απάντηση είναι η ίδια ακριβώς. Δηλαδή, αυτό το μοντέλο συνηγορεί υπέρ κι αυτού του στόχου. Δηλαδή αν μάθουν τα παιδιά να αποκρυπτογραφούν άξονες και να ομαδοποιούν γύρω απ' αυτούς σημαίνει ότι αποκωδικοποιούν την παράγραφο. Το σύνολο του κειμένου κι επομένως την παράγραφο. Δηλαδή κάνουν μακρό και μικρο-σκοπική ανάλυση. Από κει και πέρα τους ζητούμε να το κάνουν στο δικό τους γραπτό. Οι άξονες είναι οι δυνατότητες επέκτασης ενός θέματος. Από κει και πέρα η ανάλυση του κάθε άξονα... φανταστείτε τώρα έτσι: οι άξονες είναι η κάθετη ανάπτυξη ενός θέματος και οι ομαδοποιήσεις είναι η οριζόντια. Δηλαδή η ανάλυση. Η ομαδοποίηση του λεξιλογίου... το λεξιλόγιο δεν είναι λέξεις μόνο είναι έννοιες.

Γ. Παπαναστασίου: Και επίσης θα έπρεπε ίσως να γράφουν και περισσότερο. Δηλαδή δεν μπορούμε να εξετάζουμε κάτι στο οποίο ο μαθητής έχει δοκιμαστεί δέκα φορές και να έχουμε απαιτήσεις το αποτέλεσμα μετά τις δέκα φορές να είναι εξαιρετικό. Πρέπει να το κάνει ίσως είκοσι φορές πρέπει να το κάνει τριάντα φορές. Τα παιδιά σήμερα γράφουνε σχετικά λίγο. Έχουμε όλοι αίσθηση αυτού του πράγματος. Να πω την αλήθεια εγώ την έχω κι από το πανεπιστήμιο ακόμη. Βλέπω, ας πούμε σε απλές ερωτήσεις, απαντήσεις φοιτητών φιλολογίας οι οποίες είναι αποστεωμένες θα έλεγε κανείς. Είναι τίποτα... δίνω τα τρία βασικά πράγματα για να ξεφύγω απ' την ερώτηση.

[...]

Β. Μελικίδου: Ξέρετε, κάποια ομάδα ασκήσεων πολύ καλή - στο δημοτικό νομίζω - έχει αυτό το πράγμα: ας πούμε διδάσκω την περιγραφή. Δύο στήλες. Σου δίνω - για να φανεί η επέκταση - μία στήλη τα χαρακτηριστικά του προσώπου δεύτερη στήλη σχολιασμός των χαρακτηριστικών. Χρησιμοποίησε επίθετα και το αντίστοιχο γνώρισμα. Ας πούμε, πρώτα αυτό το κάνει το κείμενο και μετά κάν' το εσύ, κάνε επέκταση. Ή διδάσκοντας σύνταξη και δευτερεύουσες προτάσεις λέει πάρε αυτή την απλή πρόταση, κάνε μία επέκταση προσθέτοντας μία αναφορική η οποία θα προσθέτει... δηλαδή του δίνει συνεχώς δυνατότητα να επεκτείνει.

Συνάδερφος: Πάντως προς αυτή την κατεύθυνση δεν βοηθάει και το είδος των κειμένων που υπάρχουν στα βιβλία της γλώσσας, είτε είναι του γυμνασίου είτε είναι του λυκείου. Είναι το επίπεδο πολύ υψηλό. Εγώ νιώθω συχνά ότι τα παιδιά δεν κατανοούν - τουλάχιστον με την πρώτη ανάγνωση - δεν κατανοούν όχι απλώς κείμενο αλλά ούτε παραγράφους. Αυτό τους βραχυκυκλώνει και δεν συμμετέχουν στη διαδικασία. Πόσο μάλλον μετά να αναπτύξουν λόγο γύρω από ένα συγκεκριμένο θέμα. Δηλαδή νομίζω πολλές φορές ότι πρέπει να ξεκινήσουμε από

απλούστερα κείμενα ή τέτοια που να είναι κοντά στα ενδιαφέροντά τους που μπορούν να κατανοήσουν έννοιες κλπ και να μπορούν να παράξουν έτσι και λόγο.

Β. Μελικίδου: Πιστεύω πως δεν είναι μάλλον τόσο θέμα κειμένων όσο τρόπου χειρισμού τους. Έχω διαπιστώσει ότι τα παιδιά νιώθουν τεράστια αμηχανία απέναντι σ' οποιοδήποτε κείμενο. Μπορεί να τους κάνεις την απλούστερη ερώτηση και να μη βρουν την απάντηση μέσα στο κείμενο σαν να είναι μια απεριόριστα μπερδεμένη μαγική εικόνα. [...] Γι' αυτό νομίζω ότι χρειάζεται να μάθουν – πρώτα να καταλάβουμε εμείς πώς γίνεται και μετά τα παιδιά - να ξεκλειδώνουν το κείμενο. Η επεξεργασία είναι κάτι που λείπει εντελώς απ' το σχολείο. Πιστεύω πάρα πολύ σ' αυτήν.

Βάσω Μελικίδου, συνεργάτρια του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη]

**(απόσπασμα από την 2^η σεμιναριακή συνάντηση-συζήτηση του Συνδέσμου Φιλολόγων ν. Δράμας, 27 Μαρτίου 2012, απομαγνητοφωνημένο από τη Χρ. Κ..)*